2024/2620

2024.10.4.

A BIZOTTSÁG (EU) 2024/2620 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE

(2024. július 30.)

a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az üvegházhatású gázok valamely termékben stabil kémiai kötésbe kerülésének megítélésére vonatkozó követelmények tekintetében történő kiegészítéséről

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre ([1]) és különösen annak 12. cikke (3b) bekezdésének második albekezdésére,

mivel:

(1) Az (EU) 2023/959 európai parlamenti és tanácsi irányelv ([2]) módosította a 2003/87/EK irányelvet, hogy összhangba hozza az (EU) 2021/1119 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([3]), amely 2030-ra az 1990-es szinthez képest legalább 55 %-os nettó kibocsátáscsökkentési célt határoz meg.

(2) Meg kell határozni azokat a kritériumokat és követelményeket, amelyek alapján úgy tekinthető, hogy az üvegházhatású gázok stabil kémiai kötésbe kerültek valamely termékben.

(3) A tartós tárolás céljából alkalmazott jelenlegi leválasztási és hasznosítási eljárások csak a szén-dioxid-kibocsátásra irányulnak, mivel más üvegházhatású gázok, például a CH_4 vagy a N_2O esetében nincs szükség tartós tárolásra ahhoz, hogy kibocsátásaikat csökkenteni lehessen. Mivel a hasznosítási eljárások során bekövetkező kémiai reakciók a szén-dioxid-molekula kémiai átalakulásához vezethetnek, a kémiai kötésbe került szénatomokat is figyelembe kell venni.

(4) Biztosítani kell, hogy a szén-dioxid-kibocsátások valamely termékben stabil kémiai kötésbe kerülése hasonló éghajlati előnyökkel járjon, mint a geológiai tárolás, figyelembe véve egyúttal e különböző megközelítések eltérő jellegét. Ehhez az adott termékre jellemző kémiai kötés, rendeltetésszerű használat és valószínűsíthető életciklus végi kezelés alapján a szóban forgó szén-dioxidnak legalább több évszázadig vagy még tovább stabil kémiai kötésben kell maradnia a termékben.

(5) Amiatt, hogy a leválasztott szén-dioxidból készült különböző termékek rendeltetésszerű használatának, illetve életciklusa végének útvonalai eltérőek, különbözni fog a termékekben tárolt szén felszabadulásának valószínűsége is. A felszabadulás bekövetkezhet égés következményeként, akár egy termék használatának szerves velejárójaként (például a szintetikus üzemanyagok esetében), akár ártalmatlanításkor (például hulladékégetés során). Annak érdekében, hogy a termékekben tárolt szén stabil kémiai kötésben maradjon és legalább több évszázadig ne kerüljön be a légkörbe, a szén-dioxidot olyan termékekben kell rögzíteni, amelyek bármilyen rendeltetésszerű használat mellett hosszú élettartamúak, és amelyeket az életciklusuk végéhez kapcsolódó bármely szokásos tevékenység során a hulladékégetéstől eltérő módon ártalmatlanítanak, mivel az égetés során a tárolt szén a légkörbe kerülne.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve (2003. október 13.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 275., 2003.10.25., 32. o.).

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/959 irányelve (2023. május 10.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról szóló 2003/87/EK irányelv, valamint az üvegházhatású gázok uniós kibocsátás-kereskedelmi rendszeréhez piaci stabilizációs tartalék létrehozásáról és működtetéséről szóló (EU) 2015/1814 határozat módosításáról (HL L 130., 2023.5.16., 134. o.).

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1119 rendelete (2021. június 30.) a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és a 401/2009/EK rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról (európai klímarendelet) (HL L 243., 2021.7.9., 1. o.).

(6) Kémiai tulajdonságaiknak köszönhetően az ásványi karbonátok, például a kalcium-karbonát vagy a magnézium-karbonát erős kémiai kötéseket tartalmaznak, aminek alapján – hacsak ezeket ki nem teszik magas hőmérsékletnek vagy erős savaknak – úgy tekinthető, hogy bennük a szén stabil kémiai kötésbe került. A karbonálás következtében ezért a szén kivételesen hosszú ideig megmaradna a karbonátkőzetben, és rendes körülmények között nem kerülne a légkörbe ([4]).

(7) A hulladékégetőkben uralkodó körülmények megfelelőek ahhoz, hogy a dekarbonizációs reakció meginduljon. Ezért nem tekinthető úgy, hogy stabil kémiai kötésbe került az olyan termékekben leválasztott és hasznosított szén-dioxid, amelyek életciklusuk végén nagyrészt égetésre kerülnek.

(8) Az ásványi karbonátokon alapuló, építési termékekben használt termékek, például az adalékanyagok, a cement, a beton, a tégla vagy a burkolólapok hosszú élettartamúak, és évtizedekig vagy akár évszázadokig használatban maradnak. Életciklusuk végén ezek a termékek a hulladékjegyzékkel ([5]) összhangban az építési és bontási hulladék kategóriájába tartoznak. Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontjának legutóbbi értékelése ([6]) alapján az építési és bontási hulladék ásványi frakciójának életciklus végi kezelése átlagosan újrafeldolgozásból (79 %), hulladékfeltöltésből (10 %) és hulladéklerakásból (11 %) áll. Ezért úgy kell tekinteni, hogy az ásványi karbonátok gyártásában hasznosított, építési termékekben felhasznált leválasztott szén-dioxid az adott termékben stabil kémiai kötésbe került.

(9) A 2003/87/EK irányelv 12. cikkének (3b) bekezdésében meghatározott kritériumoknak megfelelőnek tekintett termékek jegyzékét felül kell vizsgálni és szükség esetén naprakésszé kell tenni, figyelembe véve a termékekben történő tartós szén-dioxid-tárolás területén bekövetkezett minden releváns technológiai fejleményt és innovációt, a tárolás tartósságát igazoló nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési gyakorlatok terén tett előrelépéseket, valamint az e rendelet végrehajtása során szerzett tapasztalatokat,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Tárgy

Ez a rendelet meghatározza azokat a követelményeket, amelyek alapján úgy kell tekinteni, hogy a szén-dioxid tartós kémiai kötésbe került valamely termékben.

2. cikk

Fogalommeghatározás

E rendelet alkalmazásában:

1. „leválasztás”: minden olyan technológiai folyamat vagy eljárás, amely a 2003/87/EK irányelv hatálya alá tartozó tevékenységekből származó szén-dioxid leválasztásához és szükség esetén hasznosítás előtti feldolgozásához vagy tisztításához szükséges;

2. „hasznosítás”: minden olyan technológiai folyamat vagy eljárás, amelynek során a leválasztott szén-dioxidot alapanyagként használják fel termékek előállításához;

([4]) IPCC 2005. Special Report on Carbon Dioxide Capture and Storage [Az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) különjelentése a szén-dioxid-leválasztásról és -tárolásról]. [Metz, B, Davidson, O., de Coninck, H. C., Loos, M. és Meyer, L. A. (szerk.)]. Készítette az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület III. munkacsoportja, Cambridge és New York: Cambridge University Press.

([5]) A Bizottság 2014/955/EU határozata (2014. december 18.) a hulladékjegyzékről szóló 2000/532/EK határozatnak a 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel összhangban történő módosításáról (HL L 370., 2014.12.30., 44. o.).

([6]) Cristobal Garcia, J., Caro, D., Foster, G., Pristera, G., Gallo, F. and Tonini, D., Techno-economic and environmental assessment of construction and demolition waste management in the European Union (Az építési és bontási hulladékok Európai Unióban végzett kezelésének műszaki-gazdasági és környezetvédelmi értékelése), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2024, doi:10.2760/721895, JRC135470.

3. „kémiai kötésbe került”: a szén-dioxid olyan kémiai átalakuláson esett át, amelynek során szénatomja erős kémiai kötésben rögzült, és ezáltal a globális felmelegedésre gyakorolt hatása nem következik be;

4. „termék”: olyan áruk vagy anyagok, beleértve a köztes termékeket és származékaikat is, amelyekben kémiai kötés útján szén-dioxidot vagy szén-dioxidból származó szénatomokat hasznosítanak;

5. „építési termék”: minden olyan formált vagy formálatlan fizikai árucikk, amelyet azzal a céllal hoztak forgalomba, hogy építményekbe vagy építmények részeibe állandó jelleggel beépítsék;

6. „rendeltetésszerű használat”: bármely olyan mód, ahogyan a végfelhasználó a termék jellemzői alapján várhatóan fel fog használni egy terméket;

7. „szokásos tevékenység, amelyre a termék életciklusát követően kerül sor”: egy terméknek az alkalmazandó hulladékgazdálkodási gyakorlatok és a hatályos jogszabályok alapján történő jellemző kezelése, miután attól a végfelhasználó megvált.

3. cikk

A termékekben történő tartós leválasztásra és hasznosításra vonatkozó követelmények

(1) Akkor tekinthető úgy, hogy a szén-dioxid egy termékben stabil kémiai kötésbe került, ha az alábbi kritériumok mindegyike teljesül:

a) aktív és ellenőrzött hasznosítási eljárás során valamely termékben kémiai kötésbe került, mely eljárás lehetővé teszi a termékben a hasznosítási eljárás során megkötött szén-dioxid egyenértékének mérését és meghatározását, figyelmen kívül hagyva az anyagban már a hasznosítás előtt jelen lévő, illetve a légkörből vagy más forrásokból a hasznosítást követően természetes módon elnyelt szenet;

b) valamely termékben stabil kémiai kötésben marad úgy, hogy a termék rendeltetésszerű használata mellett, beleértve bármely olyan szokásos tevékenységet, amelyre a termék életciklusát követően kerül sor, legalább több évszázadig ne kerüljön be a légkörbe. E bekezdés alkalmazásában a többféle rendeltetésszerű használattal és életciklus végi útvonallal rendelkező termékek esetében valamennyi ilyen útvonalat figyelembe kell venni. Nem tekinthető úgy, hogy a szén-dioxid stabil kémiai kötésben marad azokban a termékekben, amelyek rendeltetésszerű használat mellett – beleértve minden olyan szokásos tevékenységet, amelyre a termék életciklusát követően kerül sor – magas hőmérsékleten történő égetésnek lehetnek kitéve, például hulladékégetés során.

(2) A melléklet felsorolja az (1) bekezdés követelményeinek megfelelőnek tekintett termékeket.

4. cikk

Felülvizsgálati eljárás

(1) A Bizottság – figyelembe véve a termékekben történő tartós szén-dioxid-tárolás területén bekövetkezett minden releváns technológiai fejleményt és innovációt, a nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési gyakorlatok terén tett előrelépéseket, valamint az e rendelet végrehajtása során szerzett tapasztalatokat – felülvizsgálja a mellékletben felsorolt termékeket, és szükség esetén naprakésszé teszi a mellékletet.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában a Bizottság figyelembe veszi az illetékes hatóságok által a mellékletben szereplő termékjegyzék naprakésszé tétele céljából benyújtott kérelmeket, amennyiben megfelelő bizonyítékok támasztják alá a 3. cikk (1) bekezdésében foglalt követelményeknek való megfelelést.

(3) A mellékletben felsorolt termékek felülvizsgálatának eredményeit és az arra vonatkozó dokumentációt nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni.

5. cikk

Hatálybalépés

Ez az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2024. július 30-án.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN

MELLÉKLET

TERMÉKEK, AMELYEKRŐL ÚGY TEKINTHETŐ, HOGY AZOKBAN A SZÉN-DIOXID STABIL KÉMIAI KÖTÉSBEN MARAD

1. Az alábbi építési termékekben felhasznált ásványi karbonátok:

a) ásványi alapú építési termékekben kötőanyag nélkül vagy kötőanyaggal használt karbonált adalékanyagok;

b) cement, mész vagy más, építési termékekben használt hidraulikus kötőanyagok karbonált összetevői;

c) karbonált beton, beleértve az előregyártott tömböket, a burkolóelemeket vagy a pórusbetont;

d) karbonált téglák, burkolólapok vagy más falazóelemek.